

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยรูปแบบการขยายผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบในการจัดตั้งประชาคมวิจัยในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและเพื่อขยายผลการสร้างนักวิชาการในสายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งนักวิจัยในโครงการนี้จะมี 3 กลุ่มคือ อาจารย์ เจ้าหน้าที่จากสำนักวิจัยและพัฒนาหรือสำนักงานส่งเสริมบริหารการวิจัยฯและชุมชน เจ้าของพื้นที่เจ้าของประเด็นที่ศึกษาและปฏิบัติการร่วม ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการวิจัยที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การออกแบบการดำเนินการ ตลอดจนการลงพื้นที่ปฏิบัติการ และการประเมินผลการดำเนินงานโดยการถอดบทเรียนทั้งกลุ่มนักวิชาการ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมบริหารการวิจัยฯ เพื่อสร้างกลไกการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและการสร้างนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สามารถดำเนินงานได้ตามปัจจัยเงื่อนไข ข้อจำกัดของมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบในการจัดตั้งประชาคมวิจัยในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเกิดขึ้นจากการผลักดันทั้งผู้บริหาร นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีสถานะของงานประชาคมวิจัยในรูปแบบโครงสร้างหลวมๆในสำนักงานส่งเสริมบริหารการวิจัยฯ ที่มีทีมอาจารย์จากคณะต่างๆที่เคยผ่านงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและบางส่วนเป็นนักวิจัยสายวิทยาศาสตร์ในห้องทดลองมาร่วมกันขับเคลื่อนทั้งการจัดเวทีเดิมเดิมความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานวิจัยที่นักวิจัยสนใจ และดำเนินการดูแลทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้กับนักวิชาการในมหาวิทยาลัยด้วย มีคณะกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการซึ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน คณะกรรมการดำเนินงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาทุนและดำเนินการทุกขั้นตอนจำนวน 13 คนเป็นอาจารย์ที่มาจากคณะต่างๆที่สนใจและเสียสละเวลาเข้าร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ได้ทำความตกลงให้ทุนอุดหนุนการดำเนินงานวิจัยภายใต้ “โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีในการทำงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด” มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 15 กันยายน 2557 ถึง 14 กันยายน 2560 เป็นระยะเวลา 3 ปี

ถือได้ว่าประชาคมวิจัยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีกำลังก่อรูปเพื่อจัดตั้งงานวิจัยรับใช้สังคมให้อยู่ในระบบและกลไกการทำงานวิจัยในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีอย่างเท่าเทียมกับงานวิจัยประเภทอื่นๆที่มีระบบและกลไกการดำเนินงานมาอย่างยาวนาน

ในส่วนการขยายผลการสร้างนักวิชาการในสายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีนั้นได้สร้างนักวิชาการจำนวน 25 คนใน 5 โครงการวิจัย จาก 5 คณะและยังมีนักวิชาการจากคณะต่างๆอีก 6 คณะที่สนใจเข้าร่วมรับการอบรมเพิ่มศักยภาพทุกเวทีของการ

ฝึกอบรมเรื่องงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจำนวนไม่ต่ำกว่า 20 คน โหนดที่เลี้ยงใช้วิธีการหนุนเสริมตั้งแต่การหาโจทย์วิจัยในพื้นที่ การสร้างทีม การจัดเวที การสรุปบทเรียนโดยมีการเสริม พัฒนาศักยภาพเป็นระยะๆ เช่นการอบรมให้ความรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การออกแบบเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนเรื่องเล่า รวมทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายงานความก้าวหน้าและการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการ ปัญหาที่สำคัญในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของนักวิชาการก็คือ นักวิชาการมีภาระงานมากทั้งการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยซึ่งทางมหาวิทยาลัยและคณะไม่มีนโยบายลดโหลดงานสอนจึงต้องจัดแบ่งเวลากันเองในการลงพื้นที่ ซึ่งงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นงานวิจัยที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน ท้องถิ่นจึงต้องใช้เวลามาก และทำติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี ฉะนั้นแม้ว่าจะสร้างนักวิชาการให้มีความสามารถในการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมที่ทำประโยชน์ให้กับชุมชน ท้องถิ่นได้แล้ว แต่ถ้าขาดการหนุนเสริมของสถาบันที่สังกัดทั้งในส่วนของการช่วยลดข้อจำกัด และเปิดโอกาสให้นักวิจัยที่สนใจงานวิจัยแนวทางนี้ได้มีโอกาส เวลาในการลงพื้นที่ปฏิบัติการได้อย่างจริงจัง